

МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ

УДК 339.9:330.15:338.2

JEL Classification: F01, F02, F14, O13, Q34

DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2026.15\(48\).292-301](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2026.15(48).292-301)

І.М. Миценко, професор, доктор економічних наук

В.І. Миценко, доцент, кандидат педагогічних наук

Центральноукраїнський національний технічний університет, Кропивницький, Україна

М.Є. Шкурат, доцент, кандидат економічних наук

*Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця, Україна***Світовий ринок та його ресурсний потенціал в умовах асиметричної глобальної економіки**

Метою статті є наукове обґрунтування сутності, структури та параметрів ресурсного потенціалу світового ринку в умовах асиметричної глобальної економіки, а також визначення ключових тенденцій його трансформації та напрямів збалансованого використання. Актуальність дослідження зумовлена посиленням нерівномірності доступу до ресурсів, зростанням гео економічної фрагментації, цифрової диференціації та структурних дисбалансів у світовому господарстві, що потребує переосмислення ролі ресурсного потенціалу як основи функціонування та розвитку сучасного світового ринку.

У статті здійснено комплексне дослідження світового ринку як багаторівневої системи обміну товарами, послугами, капіталом, технологіями, інформацією та стратегічними ресурсами. Обґрунтовано, що ресурсний потенціал світового ринку доцільно розглядати не лише як сукупність природно-сировинних, енергетичних, продовольчих, трудових, фінансових і цифрово-технологічних ресурсів, а й як здатність світогосподарської системи забезпечувати їх мобілізацію, перерозподіл, перероблення та використання у глобальних ланцюгах створення вартості. Визначено основні прояви асиметрії, серед яких концентрація контролю над критичними ресурсами, нерівномірність доступу до цифрових технологій, залежність енергетичних систем від викопного палива та посилення торговельних дисбалансів.

У результаті дослідження систематизовано складові ресурсного потенціалу світового ринку та визначено ключові напрями його збалансованого використання, зокрема диверсифікацію ресурсного забезпечення, розвиток циркулярних моделей господарювання, розширення цифрової інклюзії, зміцнення продовольчої безпеки та вдосконалення механізмів багатостороннього регулювання. Доведено, що ефективне використання ресурсного потенціалу є важливою передумовою підвищення стійкості світового ринку в умовах глобальних трансформацій. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням інтегрального індексу ресурсного потенціалу світового ринку, який поєднуватиме показники ресурсної забезпеченості, технологічної спроможності, інституційного доступу, логістичної стійкості та цифрової інклюзії, а також із моделюванням сценаріїв розвитку світового ринку за умов посилення гео економічної фрагментації.

світовий ринок, ресурсний потенціал, асиметрична глобальна економіка, глобальні ланцюги вартості, критичні мінерали, енергетична безпека, цифрова нерівність, міжнародна торгівля

Постановка проблеми. Сучасний світовий ринок формується під впливом одночасної дії кількох масштабних процесів: технологічної трансформації, енергетичного переходу, зміни географії міжнародної торгівлі, посилення геополітичної конкуренції, фрагментації глобальних ланцюгів доданої вартості та зростання ролі стратегічних ресурсів. У таких умовах традиційне розуміння світового ринку як простору купівлі-продажу товарів і послуг є недостатнім. Він дедалі більше виступає глобальною системою розподілу ресурсних можливостей, у межах якої економіки конкурують не лише за ринки збуту, а й за доступ до енергії, критичних мінералів, продовольства, технологій, даних, фінансового капіталу та людського потенціалу.

Актуальність дослідження посилюється тим, що зростання світового ресурсного потенціалу не супроводжується його рівномірним розподілом. Навпаки, більшість

ключових ресурсів концентрується у вузьких географічних, технологічних або інституційних вузлах. Одні країни володіють ресурсною базою, інші – переробними потужностями, треті – фінансово-технологічними платформами, через які відбувається комерціалізація ресурсів. Така структура створює асиметричну глобальну економіку, де формальна відкритість ринків поєднується з нерівними можливостями участі у створенні вартості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У теоретичному аспекті проблема асиметричного розвитку світового ринку розглядається у працях, присвячених глобалізації, залежному розвитку, міжнародній торгівлі та глобальним ланцюгам вартості. Р. Пребіш наголошував на структурній нерівності між центром і периферією світового господарства [15]. Дж. Стігліц аналізував суперечності глобалізації та нерівномірний розподіл її вигод [18]. Д. Родрік акцентував на конфлікті між гіперглобалізацією, національним суверенітетом і демократичним вибором [16]. Р. Болдвін розглядав нову хвилю глобалізації як поєднання торговельних, інформаційних і виробничих взаємозалежностей [2]. Г. Джереффі розкрив значення глобальних ланцюгів вартості у формуванні нових центрів економічної влади [7]. Водночас у сучасних умовах недостатньо дослідженим залишається питання цілісної оцінки ресурсного потенціалу світового ринку саме крізь призму асиметрій доступу, контролю і перероблення ресурсів.

Емпіричний вимір проблеми підтверджується даними міжнародних організацій. За оцінками ЮНКТАД, у 2024 р. глобальна торгівля досягла рекордних 33 трлн дол. США, збільшившись на 3,7 %, при цьому послуги забезпечили більшу частину приросту [20]. За даними СОТ, у 2025 р. світова торгівля товарами і комерційними послугами зростає до 34,65 трлн дол. США, а торгівля послугами збільшувалася швидше, ніж торгівля товарами [19]. Такі дані свідчать про збереження масштабного ринкового потенціалу, але водночас демонструють його змінну структуру, у якій зростає значення цифрових послуг, критичних мінералів, енергетичних ресурсів і продовольчої безпеки.

Отже, дослідження світового ринку та його ресурсного потенціалу в умовах асиметричної глобальної економіки є важливим як у теоретичному, так і в практичному аспектах, оскільки дозволяє визначити реальні джерела стійкості, вразливості та конкурентоспроможності країн у сучасній світогосподарській системі.

Постановка завдання. Метою статті є наукове обґрунтування сутності, структури та параметрів ресурсного потенціалу світового ринку в умовах асиметричної глобальної економіки, а також визначення ключових тенденцій його трансформації та напрямів збалансованого використання.

Для досягнення мети визначено такі завдання: уточнити зміст поняття ресурсного потенціалу світового ринку; систематизувати його основні складові; проаналізувати емпіричні показники розвитку світового ринку та його ресурсної бази; виявити прояви асиметрії у доступі до ресурсів, технологій і торговельних можливостей; обґрунтувати напрями підвищення стійкості світового ринку в умовах глобальної невизначеності.

Виклад основного матеріалу. Світовий ринок у сучасній економічній системі доцільно розглядати не як суму національних ринків, а як мережевий простір взаємодії суб'єктів, ресурсів, інституцій і технологічних платформ. Його ресурсний потенціал формується на перетині природно-сировинної бази, енергетичного забезпечення, продовольчих систем, людського капіталу, фінансової ліквідності, транспортно-логістичної інфраструктури, цифрових мереж і науково-технологічних компетентностей. Відповідно, ресурсний потенціал світового ринку є не лише

кількісним запасом ресурсів, а й якісною спроможністю перетворювати їх на економічну вартість.

За умов асиметричної глобальної економіки ключовим стає не сам факт наявності ресурсів, а контроль над критичними етапами їхнього використання. Наприклад, країна може володіти запасами мінеральної сировини, але не мати технологій її глибокого перероблення; може бути значним експортером продовольства, але залежати від імпорتنих добрив, енергоносіїв або логістичних маршрутів; може мати молоде населення, але не мати цифрової інфраструктури для перетворення людського потенціалу на продуктивний ресурс. Саме тому сучасна асиметрія проявляється не лише у різниці між багатими і бідними країнами, а й у нерівному розподілі функцій у глобальних ланцюгах вартості.

Систематизація складових ресурсного потенціалу світового ринку дає змогу виокремити кілька взаємопов'язаних блоків, кожен з яких має власну логіку розвитку, джерела ризику та механізми асиметрії (табл. 1).

Таблиця 1 – Систематизація складових ресурсного потенціалу світового ринку в умовах асиметричної глобальної економіки

Складова ресурсного потенціалу	Ринкове значення	Прояв асиметрії
Природно-сировинна	Формує первинну базу світового виробництва і торгівлі сировиною	Нерівномірне географічне розміщення ресурсів і різний рівень доступу до технологій видобутку
Енергетична	Визначає собівартість виробництва, інфляційні ризики та конкурентоспроможність	Залежність імпортерів від обмеженої групи постачальників та транспортних коридорів
Мінерально-критична	Є основою енергетичного переходу, електромобільності, оборонних і цифрових технологій	Висока концентрація видобутку і особливо перероблення у небагатьох країнах
Продовольча	Забезпечує продовольчу безпеку і впливає на соціально-політичну стабільність	Відмінності у кліматичних умовах, технологічності агросектору та доступі до добрив
Людська	Визначає потенціал інновацій, виробництва і споживчого попиту	Демографічні дисбаланси, міграція, різний рівень освіти і продуктивності праці
Фінансово-інвестиційна	Забезпечує масштабування виробництва, інфраструктури і технологічної модернізації	Концентрація глобальної ліквідності у фінансових центрах та нерівний доступ до капіталу
Цифрово-технологічна	Перетворює дані та технології на ключове джерело ринкової влади	Цифровий розрив між країнами за рівнем доступу, якості мереж і цифрових навичок

Джерело: систематизовано автором на основі [15, 18, 16, 2, 7, 20, 19, 10, 11, 12]

Представлена систематизація засвідчує, що ресурсний потенціал світового ринку має комплексний характер. Його оцінювання не може зводитися лише до обсягів видобутку чи товарної торгівлі, оскільки в умовах технологічної економіки дедалі більше значення мають переробні потужності, стандарти якості, логістичні вузли, цифрові мережі та інституційні правила доступу до ринків. Через це асиметрія набуває багатовимірного характеру: ресурсна забезпеченість не завжди трансформується у ринкову силу, а технологічний і фінансовий контроль часто є важливішим за фізичне володіння ресурсом.

Емпіричну оцінку ресурсного потенціалу світового ринку доцільно здійснювати за групою індикаторів, які характеризують масштаб ринкового обміну, ресурсну забезпеченість, інтенсивність використання ресурсів і ступінь доступу до нових факторів виробництва (табл. 2).

Таблиця 2 - Динаміка індикаторів розвитку світового ринку та його ресурсного потенціалу у 2020–2024 рр.

Показник	2020	2021	2022	2023	2024	Зміна 2024/ 2020, %
Обсяг світової торгівлі товарами, трлн дол. США	17,58	22,40	25,30	24,01	24,43	+39,0
Світова торгівля комерційними послугами, трлн дол. США	4,91	5,70	6,80	7,54	8,69	+77,0
Цифрово доставлені послуги, трлн дол. США	3,21	3,71	3,82	4,25	4,64	+44,5
Світове енергетичне забезпечення, ЕДж	536,07	563,26	571,04	580,28	592,22	+10,5
Відновлювана енергія, включно з гідроенергетикою, ЕДж	34,45	36,45	38,74	40,56	43,84	+27,3
Критичні мінерали: індекс виробництва ключових мінералів (2020 = 1000)	100,0	111,8	139,0	160,4	176,2	+76,2
Продовольчий потенціал: світове виробництво зернових, млрд т	3,00	3,07	3,04	3,10	3,10	+3,3
Цифровий доступ: частка населення світу, що користується Інтернетом% населення	60,0	63,0	66,0	65,0	68,0	+8,0

Джерело: складено автором на основі [20, 19, 10, 11, 12, 9, 17, 8]

Наведені дані свідчать про нерівномірне, але загалом висхідне зростання ресурсного потенціалу світового ринку у 2020–2024 рр. Найвищі темпи приросту характерні для світової торгівлі комерційними послугами (+77,0 %) та виробництва критичних мінералів (+76,2 %), що відображає посилення ролі сервісної, цифрової та технологічно орієнтованої складових глобальної економіки. Водночас товарна торгівля зростала менш стабільно: після активного постпандемічного відновлення у 2021–2022 рр. у 2023 р. спостерігалось її скорочення, що підтверджує чутливість цього сегмента до цінових, логістичних і геополітичних шоків.

Важливою ознакою сучасного світового ринку є випереджальне зростання послуг. За даними ЮНКТАД, у 2024 р. послуги зросли на 9 % і забезпечили близько 700 млрд дол. США приросту світової торгівлі [1]. За даними СОТ, у 2025 р. послуги становили 27,6 % світової торгівлі товарами і комерційними послугами, що є найвищою часткою з 2005 р. [4]. Це означає, що ресурсний потенціал світового ринку дедалі більше переміщується від фізичної сировини до нематеріальних ресурсів: знань, програмного забезпечення, фінансових послуг, логістики, інжинірингу, управління даними та платформної інфраструктури.

Водночас матеріальна основа світового ринку не втрачає значення. Навпаки, енергетичний перехід і цифровізація підсилюють попит на матеріальні ресурси нового типу. Критичні мінерали стають не менш стратегічними, ніж нафта у XX ст. За даними МЕА, попит на літій у 2024 р. зріс майже на 30 %, а попит на нікель, кобальт, графіт і

рідкісноземельні елементи збільшився на 6-8 % [6]. Така динаміка засвідчує, що технологічна модернізація не усуває ресурсну залежність, а змінює її предмет і географію.

Найбільш проблемним є те, що ланцюги постачання критичних мінералів є висококонцентрованими. Якщо видобуток залишається певною мірою географічно розпорошеним, то перероблення сконцентроване значно сильніше. МЕА зазначає, що середня частка трьох провідних країн у переробленні ключових енергетичних мінералів зросла з близько 82 % у 2020 р. до 86 % у 2024 р., а близько 90 % приросту постачання забезпечував один провідний постачальник залежно від мінералу [6]. Це створює ситуацію, коли фізичне володіння ресурсом не гарантує економічного контролю над його кінцевою вартістю.

Енергетична складова ресурсного потенціалу також залишається суперечливою. Energy Institute констатує, що у 2024 р. глобальне енергопостачання зросло на 2 %, причому всі основні джерела енергії, включно з викопним паливом і відновлюваними джерелами, досягли рекордних рівнів споживання [5]. Викопне паливо продовжує забезпечувати близько 86 % енергетичного міксу, що свідчить про інерційність енергетичної системи. Водночас відновлюване енергопостачання зросло на 8 %, а Китай забезпечив 58 % його приросту, що демонструє нову концентрацію технологічного лідерства у сфері енергетичного переходу [5].

Продовольчий потенціал світового ринку має іншу логіку асиметрії. Він залежить від землі, води, клімату, агротехнологій, добрив, енергії та логістики. За даними FAO, у 2025 р. світове виробництво зернових оцінюється у 3 043 млн т, що на 6,1 % перевищує обсяг 2024 р. [13]. З одного боку, це демонструє значні можливості глобальної аграрної системи. З іншого боку, зміна клімату, нестабільність цін на добрива, війни та порушення морських маршрутів можуть швидко перетворити виробничий потенціал на проблему доступності продовольства для імпортозалежних країн.

Цифровий ресурс є новим ключовим елементом світового ринку. За оцінками ІТУ, у 2025 р. онлайн перебували близько 6 млрд осіб, або майже три чверті населення світу, однак 2,2 млрд осіб залишалися офлайн [21]. Рівень використання Інтернету у країнах з високим доходом становив 94 %, тоді як у країнах з низьким доходом - лише 23 % [21]. Відповідно, коефіцієнт цифрової асиметрії між цими групами становить понад 4:1. Це означає, що можливості участі у цифровій торгівлі, дистанційній зайнятості, інноваційних послугах і використанні штучного інтелекту розподілені нерівномірно.

Таким чином, світовий ринок одночасно розширює свій ресурсний потенціал і посилює внутрішню нерівномірність. Для пояснення цієї суперечності доцільно розглядати асиметрію за кількома вимірами: ресурсно-географічним, технологічним, торговельним, інституційним, фінансовим і цифровим (табл. 3).

Дані таблиці 3 засвідчують, що асиметрична глобальна економіка не є лише проблемою різного рівня доходів між країнами. Вона проявляється у нерівному доступі до правил, технологій, логістики, енергії, переробних потужностей і цифрового середовища. У такій системі ресурсний потенціал світового ринку може бути достатнім на агрегованому рівні, але недостатньо доступним для окремих груп країн або суб'єктів. Це пояснює парадокс сучасного розвитку: за наявності рекордних обсягів торгівлі, енергоспоживання, виробництва зернових та цифрових послуг зростає кількість точок вразливості.

Особливу роль у формуванні ресурсної асиметрії відіграють глобальні ланцюги вартості. Вони дозволяють ефективно розподіляти виробничі функції між країнами, але водночас закріплюють нерівний розподіл доходів. Країни, які виконують сировинні або

трудомісткі функції, часто отримують нижчу частку доданої вартості, ніж країни, що контролюють дизайн, стандарти, фінансування, брендинг, цифрові платформи і канали збуту. Саме тому ресурсний потенціал світового ринку слід оцінювати не тільки через обсяг ресурсів, а й через позицію країни у ланцюгу створення вартості.

Таблиця 3 - Ключові прояви асиметрії ресурсного потенціалу світового ринку

Вимір асиметрії	Економічний наслідок	Потенційний напрям зниження асиметрії
Торговельний	Зміна центрів приросту торгівлі та посилення ролі Азії й країн Глобального Півдня	Розвиток регіональної торгівлі, спрощення процедур і зниження тарифної ескалації [1]
Інституційний	Фрагментація правил і зростання ризиків торговельної дискримінації	Оновлення багатосторонніх правил, прозорість тарифної політики, механізми вирішення спорів [3]
Регіонально-виробничий	Концентрація виробничої динаміки та залежність інших регіонів від азійських ланцюгів постачання	Диверсифікація виробництва, розвиток nearshoring і friend-shoring без руйнування відкритості торгівлі [3]
Енергетичний	Переміщення енергетичного центру тяжіння до Азії та зростання залежності від її попиту	Інвестиції у мережі, накопичувачі енергії, енергоефективність і міжрегіональну координацію [4]
Мінерально-технологічний	Висока вразливість до експортних обмежень, політичних рішень і логістичних збоїв	Стратегічні партнерства, перероблення у ресурсних країнах, рециклінг і технологічна диверсифікація [6]
Цифровий	Нерівний доступ до цифрових послуг, платформної економіки та штучного інтелекту	Інвестиції у доступну інфраструктуру, цифрові навички та інклюзивні платформи [21]
Продовольчий	Імпортозалежні країни залишаються вразливими навіть за достатньої глобальної пропозиції	Створення резервів, диверсифікація постачання, підтримка стійкого землеробства [21]

Джерело: сформовано автором на основі [1, 3, 4, 5, 6, 14, 13, 21]

У короткостроковій перспективі ключовими ризиками для світового ринку залишаються геополітичні конфлікти, енергетичні цінові шоки, тарифна фрагментація, експортні обмеження щодо критичних мінералів і кліматичні загрози для продовольства. Світовий банк у Global Economic Prospects наголошує, що глобальне зростання у 2026 р. може сповільнитися до 2,5 %, а ризики залишаються зміщеними у бік погіршення через товарні шоки, геополітичну напруженість і невизначеність політики [21]. СOT також прогнозує уповільнення зростання обсягу світової товарної торгівлі з 4,6 % у 2025 р. до 1,9 % у 2026 р. за базовим сценарієм [19]. Отже, ресурсний потенціал світового ринку є значним, але його реалізація залежить від здатності інституцій пом'якшувати шоки.

Середньострокові тенденції мають подвійний характер. З одного боку, зростання цифрових послуг, відновлюваної енергетики, регіональної торгівлі та інвестицій у штучний інтелект створює нові джерела ринкового потенціалу. З іншого боку, ці самі процеси поглиблюють залежність від критичних мінералів, електромереж, центрів обробки даних, напівпровідників і висококваліфікованої робочої сили. Відтак економіки, які не мають доступу до цих ресурсів, ризикують опинитися на периферії нової технологічної глобалізації.

Збалансоване використання ресурсного потенціалу світового ринку потребує переходу від моделі ресурсної конкуренції до моделі ресурсної стійкості. Такий підхід передбачає не закриття ринків, а формування більш диверсифікованих і прозорих ланцюгів постачання. Для енергетики це означає поєднання декарбонізації з енергетичною безпекою; для критичних мінералів - розвиток перероблення, рециклінгу і технологій заміщення; для продовольства - інвестиції у кліматично стійке землеробство; для цифрового ринку - доступність інтернету, розвиток навичок і справедливий доступ до даних; для міжнародної торгівлі - оновлення багатосторонніх правил.

У цьому контексті стратегічне значення має також циркулярна економіка. Вона дозволяє зменшити залежність від первинного видобутку, подовжити життєвий цикл ресурсів і частково знизити географічну асиметрію. Рециклінг батарей, повторне використання металів, ефективніше управління харчовими втратами, енергоефективність і цифровий моніторинг ресурсних потоків можуть стати важливими інструментами підвищення стійкості світового ринку.

Отже, ресурсний потенціал світового ринку в умовах асиметричної глобальної економіки слід розглядати як динамічну, багаторівневу і суперечливу категорію. Він одночасно демонструє зростання масштабів, технологічне ускладнення та посилення нерівномірності контролю. Саме ця суперечність визначає головний виклик для державної, корпоративної та міжнародної економічної політики у найближчі роки.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що світовий ринок у сучасних умовах є не лише простором міжнародного обміну, а й глобальним механізмом мобілізації, перерозподілу та комерціалізації ресурсного потенціалу. Його ресурсна база включає природно-сировинні, енергетичні, мінерально-критичні, продовольчі, людські, фінансові та цифрово-технологічні складові, взаємодія яких визначає стійкість і конкурентоспроможність світогосподарської системи.

Дані досліджень підтверджують, що сукупний ресурсний потенціал світового ринку залишається значним і продовжує зростати. Рекордні обсяги світової торгівлі, зростання комерційних і цифрових послуг, рекордне енергоспоживання, прискорення попиту на критичні мінерали та збільшення виробництва зернових свідчать про високу місткість і адаптивність глобального ринку. Водночас ці самі процеси посилюють структурні дисбаланси, оскільки контроль над переробленням, технологіями, цифровими платформами і логістикою концентрується у небагатьох країнах і корпораціях.

Визначено, що асиметрична глобальна економіка проявляється у кількох ключових вимірах: торговельному, інституційному, регіонально-виробничому, енергетичному, мінерально-технологічному, цифровому та продовольчому. Особливо важливими є концентрація перероблення критичних мінералів, нерівність цифрового доступу, залежність від викопного палива, регіональна концентрація приросту торгівлі та зниження частки торгівлі, що здійснюється на недискримінаційних багатосторонніх умовах.

Обґрунтовано, що ключовими напрямками збалансованого використання ресурсного потенціалу світового ринку мають стати диверсифікація ланцюгів постачання, розвиток регіональних і міжрегіональних партнерств, інвестиції у перероблення та рециклінг критичних мінералів, прискорення енергетичного переходу без втрати енергетичної безпеки, підтримка кліматично стійкого агровиробництва, цифрова інклюзія та модернізація багатосторонніх торговельних правил.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні інтегрального індексу ресурсного потенціалу світового ринку, який поєднуватиме показники фізичної

ресурсної забезпеченості, технологічної спроможності, інституційного доступу, логістичної стійкості та цифрової інклюзії, а також у моделюванні сценаріїв трансформації світового ринку за умов посилення геоекономічної фрагментації.

Список літератури

1. Agricultural Production Statistics 2010–2024. Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations, 2025. URL: <https://www.fao.org/statistics/highlights-archive/highlights-detail/agricultural-production-statistics-2010-2024/en> (дата звернення: 01.05.2026).
2. Baldwin R. *The Great Convergence: Information Technology and the New Globalization*. Cambridge : Harvard University Press, 2016. 344 p.
3. Facts and Figures 2021. Geneva: International Telecommunication Union, 2021. URL: <https://www.itu.int/itu-d/reports/statistics/facts-figures-2021/> (дата звернення: 01.05.2026).
4. Facts and Figures 2022. Geneva: International Telecommunication Union, 2022. URL: <https://www.itu.int/itu-d/reports/statistics/2022/11/24/ff22-internet-use/> (дата звернення: 01.05.2026).
5. Facts and Figures 2023. Geneva: International Telecommunication Union, 2023. URL: <https://www.itu.int/itu-d/reports/statistics/2023/10/10/ff23-internet-use/> (дата звернення: 01.05.2026).
6. Facts and Figures 2024. Geneva: International Telecommunication Union, 2024. URL: <https://www.itu.int/itu-d/reports/statistics/2024/11/10/ff24-internet-use/> (дата звернення: 01.05.2026).
7. Gereffi G. Global value chains in a post-Washington Consensus world. *Review of International Political Economy*. 2014. Vol. 21, No. 1. P. 9–37. DOI: <https://doi.org/10.1080/09692290.2012.756414>.
8. Global Critical Minerals Outlook 2025. Paris: International Energy Agency, 2025. URL: <https://www.iea.org/reports/global-critical-minerals-outlook-2025> (дата звернення: 01.06.2026).
9. Global Digital Trade Development Report 2025. Geneva : International Trade Centre, 2025. URL: <https://www.intracen.org/resources/publications/global-digital-trade-development-report-2025> (дата звернення: 01.05.2026).
10. Global Trade Outlook and Statistics. Geneva: World Trade Organization, 2023. URL: https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/trade_outlook23_e.htm (дата звернення: 01.05.2026).
11. Global Trade Outlook and Statistics. Geneva: World Trade Organization, 2024. URL: https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/trade_outlook24_e.htm (дата звернення: 01.05.2026).
12. Global Trade Outlook and Statistics. Geneva: World Trade Organization, 2025. URL: https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/trade_outlook25_e.htm (дата звернення: 01.05.2026).
13. Global Trade Outlook and Statistics – March 2026. World Trade Organization. 2026. URL: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/gtos0326_e.pdf (дата звернення: 01.05.2026).
14. Global Trade Update: The role of tariffs in international trade. UN Trade and Development (UNCTAD). 2025. URL: <https://unctad.org/publication/global-trade-update-march-2025> (дата звернення: 01.05.2026).
15. Prebisch R. *The Economic Development of Latin America and Its Principal Problems*. New York: United Nations, 1950. URL: <https://repositorio.cepal.org/handle/11362/29973> (дата звернення: 01.05.2026).
16. Rodrik D. *The Globalization Paradox: Democracy and the Future of the World Economy*. New York: W. W. Norton & Company, 2011. 346 p.
17. Statistical Review of World Energy 2025. London: Energy Institute, 2025. URL: <https://www.energyinst.org/statistical-review> (дата звернення: 01.05.2026).
18. Stiglitz J. E. *Globalization and Its Discontents Revisited: Anti-Globalization in the Era of Trump*. New York: W. W. Norton & Company, 2017. 528 p.
19. Trade Growth to Slow Sharply in 2023 as Global Economy Faces Strong Headwinds: Press Release No. 909. Geneva: World Trade Organization, 2022. URL: https://www.wto.org/english/news_e/pres22_e/pr909_e.htm (дата звернення: 01.05.2026).
20. World Trade Statistical Review 2021. Geneva: World Trade Organization, 2021. URL: https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2021_e/wts2021_e.pdf (дата звернення: 01.05.2026).
21. World Trade Statistics 2025. World Trade Organization. 2026. URL: https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/world_trade_statistics_e.htm (дата звернення: 01.05.2026).

References

1. Agricultural Production Statistics 2010–2024 (2025). Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations. <https://www.fao.org/statistics/highlights-archive/highlights-detail/agricultural-production-statistics-2010-2024/en> [in English].
2. Baldwin R. (2016). *The Great Convergence: Information Technology and the New Globalization*. Cambridge: Harvard University Press, 344 [in English].

3. Facts and Figures 2021. (n.d.). Geneva: International Telecommunication Union. <https://www.itu.int/itu-d/reports/statistics/facts-figures-2021/> [in English].
4. Facts and Figures 2022. (n.d.). Geneva: International Telecommunication Union. <https://www.itu.int/itu-d/reports/statistics/2022/11/24/ff22-internet-use/> [in English].
5. Facts and Figures 2023. (n.d.). Geneva: International Telecommunication Union. <https://www.itu.int/itu-d/reports/statistics/2023/10/10/ff23-internet-use/> [in English].
6. Facts and Figures 2024. (n.d.). Geneva: International Telecommunication Union. <https://www.itu.int/itu-d/reports/statistics/2024/11/10/ff24-internet-use/> [in English].
7. Gereffi G. (2014). Global value chains in a post-Washington Consensus world. *Review of International Political Economy*, 21, 1, 9–37. <https://doi.org/10.1080/09692290.2012.756414> [in English].
8. Global Critical Minerals Outlook (2025). Paris: International Energy Agency <https://www.iea.org/reports/global-critical-minerals-outlook-2025> [in English].
9. Global Digital Trade Development Report (2025). Geneva: International Trade Centre <https://www.intracen.org/resources/publications/global-digital-trade-development-report-2025> [in English].
10. Global Trade Outlook and Statistics (2023). Geneva: World Trade Organization https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/trade_outlook23_e.htm [in English].
11. Global Trade Outlook and Statistics (2024). Geneva: World Trade Organization https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/trade_outlook24_e.htm [in English].
12. Global Trade Outlook and Statistics (2025). Geneva: World Trade Organization https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/trade_outlook25_e.htm [in English].
13. Global Trade Outlook and Statistics (2026). Geneva: World Trade Organization https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/gtos0326_e.pdf [in English].
14. Global Trade Update: The role of tariffs in international trade (2025). UN Trade and Development (UNCTAD). <https://unctad.org/publication/global-trade-update-march-2025> [in English].
15. Prebisch R. (1950). *The Economic Development of Latin America and Its Principal Problems*. New York: United Nations. <https://repositorio.cepal.org/handle/11362/29973> [in English].
16. Rodrik D. (2011). *The Globalization Paradox: Democracy and the Future of the World Economy*. New York: W. W. Norton & Company. [in English].
17. Statistical Review of World Energy (2025). London: Energy Institute <https://www.energyinst.org/statistical-review> [in English].
18. Stiglitz J. E. (2017). *Globalization and Its Discontents Revisited: Anti-Globalization in the Era of Trump*. New York: W. W. Norton & Company [in English].
19. Trade Growth to Slow Sharply in 2023 as Global Economy Faces Strong Headwinds: Press Release, 909. Geneva: World Trade Organization, https://www.wto.org/english/news_e/pres22_e/pr909_e.htm [in English].
20. World Trade Statistical Review (2021). Geneva: World Trade Organization https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2021_e/wts2021_e.pdf [in English].
21. World Trade Statistics (2025). World Trade Organization https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/world_trade_statistics_e.htm [in English].

Ivan Mytsenko, Professor, Doctor in Economics (Doctor of Economic Sciences)

Valerii Mytsenko, Associate Professor, PhD in Pedagogy (Candidate of Pedagogical Sciences)

Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, Ukraine

Mariia Shkurat, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

Vasyl Stus Donetsk National University, Vinnytsia, Ukraine

The World Market and its Resource Potential under Conditions of an Asymmetric Global Economy

The aim of this article is to provide a scientific analysis of the nature, structure and parameters of the global market's resource potential within the context of an asymmetric global economy, as well as to identify key trends in its transformation and avenues for its balanced utilisation. The relevance of the study stems from the increasing inequality of access to resources, the growth of geo-economic fragmentation, digital differentiation and structural imbalances in the global economy, which necessitates a re-evaluation of the role of resource potential as the foundation for the functioning and development of the modern global market.

This article presents a comprehensive study of the global market as a multi-level system for the exchange of goods, services, capital, technology, information and strategic resources. It is argued that the resource potential of the global market should be viewed not only as the aggregate of natural, raw material, energy, food, labour, financial and digital-technological resources, but also as the capacity of the global economic system to ensure their mobilisation, redistribution, processing and utilisation within global value chains. The main manifestations of asymmetry have been identified, including the concentration of control over

critical resources, unequal access to digital technologies, the dependence of energy systems on fossil fuels, and the intensification of trade imbalances.

The study has systematised the components of the global market's resource potential and identified key areas for its balanced utilisation, including the diversification of resource supply, the development of circular economic models, the expansion of digital inclusion, the strengthening of food security, and the improvement of multilateral regulatory mechanisms. It has been demonstrated that the effective utilisation of resource potential is a key prerequisite for enhancing the resilience of the global market in the context of global transformations. Prospects for further research relate to the development of an integrated index of the global market's resource potential, which will combine indicators of resource availability, technological capacity, institutional access, logistical resilience and digital inclusion, as well as to the modelling of global market development scenarios in the context of increasing geo-economic fragmentation.

global market, resource potential, asymmetric global economy, global value chains, critical minerals, energy security, digital inequality, international trade

Одержано (Received) 03.05.2026

Прорецензовано (Reviewed) 15.05.2026

Прийнято до друку (Approved) 25.05.2026